

Florina-Teodora
BICULESCU

doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat
Ion Creangă din Chișinău

Programul de formare a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar

CZU | doi.org/10.5281/zenodo.7482607

Rezumat: Articolul prezintă structura și conținutul "Programului de formare a referențialului axiologic al elevilor mici", realizat din perspectiva managementului școlar. Este vizată și formarea profesorilor din învățământul primar în domeniul educației axiologice. Programul urmărește descrierea etapelor de valorificare a experiențelor manageriale în scopul formării prin educație axiologică a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar.

Cuvinte-cheie: axiologie, valori, orientări valorice, educație axiologică, referențial axiologic.

Abstract: The article presents the structure and content of the Program of the Axiological Referential of Primary School Pupils, made

from the perspective of school management. It also aims to train primary school teachers for axiological education. The program aims to describe the stages of capitalization on managerial experiences in order to form the axiological referential of primary school pupils through axiological education.

Keywords: axiology, values, value orientations, axiological education, axiological referential.

Actualitatea temei abordate este asigurată de interesul științific al cercetătorilor pentru valorile lumii contemporane, în general, și pentru educația axiologică, în special. Întrunite în structura personalității umane, valorile formează *referențialul axiologic al elevilor* (o configurație dinamică de valori), reflectat în convingeri, atitudini, comportamente interdependente, ierarhizate într-un sistem de valori ale personalității din punctul de vedere al semnificației acestora. Judecând din perspectiva formării referențialului axiologic al elevilor mici, „valorile formează un sistem deschis, ce poate fi dezvoltat prin achiziții valorice din analiza pertinentă a experiențelor sociale individuale” [2].

Programul de formare a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar a fost conceput în urma realizării unui studiu experimental efectuat prin aplicarea unui chestionar care a urmărit colectarea de informații relevante cu privire la educația axiologică. Scopul investigației a constat în evidențierea percepțiilor cadrelor didactice din învățământul primar din județul Argeș, România, asupra importanței și necesității educației axiologice în școală. În cercetare ne-am propus să obținem o imagine cât mai obiectivă asupra nivelului de pregătire al profesorilor pentru proiectarea și implementarea eficace a educației axiologice a elevilor mici. Studiul experimental preliminar s-a realizat în perioada ianuarie-februarie 2021, pe un număr de 102 profesori din învățământul primar, evaluați prin metoda chestionării (24 întrebări) cu ajutorul Google Forms [20]. Un alt obiectiv al cercetării a fost analiza problematicii educației *prin și pentru* valori în învățământul primar din România în contextul actualelor schimbări din societate. În plus, în cadrul cercetării ne-am propus să identificăm principalele valori, generale și europene, apreciate de către profesori ca importante de format în cadrul școlii primare. Cercetarea a permis identificarea problemelor cu care se confruntă profesorii în demersul educațional orientat spre educația axiologică, în parte. Concluzia principală care s-a desprins din investigația experimentală se rezumă la cunoașterea insuficientă de către profesori a esenței științifice și a metodologiei educației axiologice, fapt care a stimulat elaborarea programului de formare, ca model pedagogic impus în contextul proiectului de cercetare, desfășurat în cadrul programului de doctorat.

Oportunitatea *Programului de formare a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar* a fost asigurată de interesul acordat acestei teme de către specialiștii în educație, în contextul crizei valorilor și al crizei globale a educației. Educația axiologică a elevilor din învățământul primar vizează formarea referențialului axiologic la aceștia prin achizițiile cognitive și prin experiențele axiologice la care sunt expuși, mediul sociocultural constituind implicit fundalul axiologic al însușirii valorilor. Folosim în cercetare sintagma științifică *educație axiologică* cu semnificația de *principiu al învățământului*.

În situația evocată, disciplina *Dezvoltare personală* reprezintă un context de implementare a politicilor educaționale vizate și de Codul educației al Republicii Moldova: „Educația are ca finalitate principală formarea unui caracter integru și dezvoltarea unui sistem de competențe ce include cunoștințe, abilități, atitudini și valori ce permit participarea activă a individului la viața socială și economică. Educația are ca misiune satisfacerea cerințelor educaționale ale individului și ale societății, dezvoltarea potențialului uman pentru a asigura calitatea vieții, creșterea durabilă a economiei și bunăstarea poporului, dezvoltarea culturii naționale, promovarea învățării pe tot parcursul vieții, a dialogului intercultural, a spiritului de toleranță, a nediscriminării și incluziunii sociale, facilitarea reconcilierii vieții profesionale cu viața de familie pentru bărbați și femei” [5].

În contextul conceptualizării pedagogice, prin termenul *program* înțelegem „acțiunile proiectate și realizate în scopul formării referențialului axiologic al elevilor mici” [2]. Termenul *formare* este utilizat în cercetare cu semnificația de *modelare a comportamentelor axiologice* și se referă la un proces etapizat de valorificare a potențialităților naturale și ideale ale elevilor, interpretat din perspectiva unor schimbări psihosociale obținute prin intermediul învățării sociale și al dezvoltării personalității.

Reperete teoretice privind referențialul axiologic al elevilor din învățământul primar prezintă abordări științifice și modele conceptuale ale valorilor, ale educației axiologice, interpretate din variate perspective în contextul științelor educației. În cercetare, ca termen de referință, a fost preluat conceptul de *educație axiologică* formulat de Diana Antoci (2021): „educația axiologică constituie procesul de formare continuă axat pe sistemul de valori ale contemporaneității, proiectat în termeni de finalități, conținuturi și metodologii specifice, generatoare de orientări valorice în contextul explorării pedagogice a cadrului formal-nonformal-informal” [1; 2]. Formarea referențialului axiologic al elevilor contribuie la consolidarea *competențelor transversale*, ce reprezintă *achiziții valorice* exprimate în autonomie și responsabilitate, interacțiune socială, dezvoltare personală și profesională [11, p. 304].

Educația axiologică a elevilor din învățământul primar.

Programul de formare a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar a fost conceput, proiectat și aplicat la nivelul a șapte clase de elevi din trei școli de nivel primar: Liceul Tehnologic Topoloveni, Școala Primară Echilibră Montessori Education din Voluntari și Școala Gimnazială C. Rădulescu-Codin din Priboieni, având ca scop educația axiologică a elevilor din clasele primare, precum și proiectarea *Metodologiei de formare a referențialului axiologic al elevilor*, orientată spre formarea competenței de dezvoltare personală, socială și de a învăța să înveți. În procesul de predare-învățare-evaluare se urmărește afirmarea competențelor ce denotă formarea referențialului axiologic al elevilor mici, formarea unei concepții

de viață bazate pe valorile umaniste, pe cultura națională și universală, educația în spiritul demnității, toleranței și a respectării drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, cultivarea sensibilității față de problematica umană și valorile moral-civice, alături de cultivarea respectului pentru natură și mediul înconjurător natural, social și cultural. Educația axiologică a elevilor se realizează prin achiziții de valori și atitudini: respectul și prietenia, bunătatea și reflecția personală, autoformarea permanentă și gestionarea resurselor, comunicarea asertivă și constructivă, reziliența și angajarea proactivă, managementul învățării și afirmării profesionale, relaționarea pozitivă și bunăstarea psihofizică, empatia și gestionarea conflictelor, onestitatea și responsabilitatea, creativitatea și spiritul inovator, perseverența și excelența, autonomia și integritatea personală.

Condițiile pedagogice de formare a referențialului axiologic al elevilor, proiectate ca urmare a analizei științifice și metodologice pertinente, au fost valorificate în patru etape principale.

Etapa I, de conceptualizare a procesului de educație axiologică a elevilor

A vizat delimitarea fundamentelor teoretice privind educația axiologică și proiectarea *Metodologiei de formare a referențialului axiologic al elevilor*. Aceste elaborări științifice au debutat cu analiza profilului de formare al copilului ce finalizează ciclul primar, domeniile de competență-cheie, specificate în art. 68 din Legea educației naționale nr. 1/2011 din România, care urmărește interiorizarea unui sistem de valori care să orienteze comportamentele, managementul vieții personale și al evoluției în carieră [11, p. 306].

Etapa II, de elaborare a resurselor metodologice pentru educația axiologică

A presupus analiza prevederilor curriculare privind educația axiologică în învățământul primar, menite să asigure dezvoltarea cognitivă, emoțională și socială a elevilor [7]. Din perspectiva interesului cercetării, s-a recurs la con-

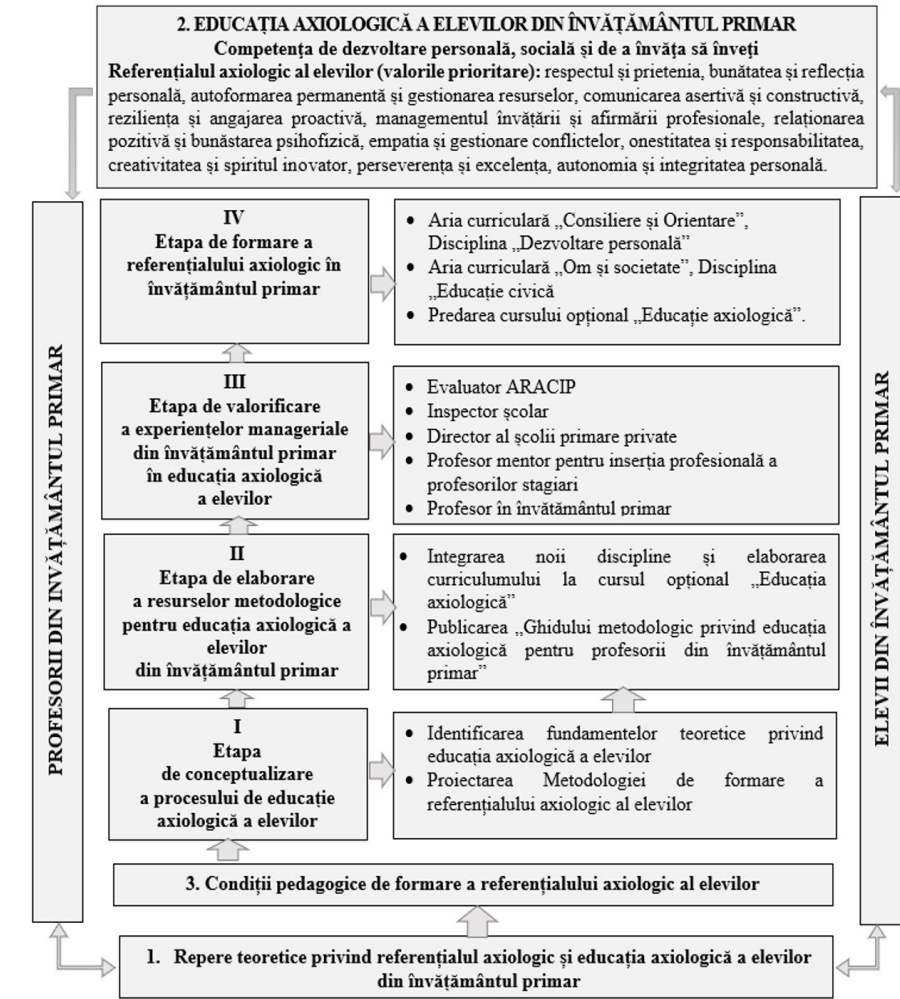

Figura 1. Programul de formare a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar

ceptualizarea și integrarea unei noi discipline opționale, *Educația axiologică*, pentru învățământul primar. La etapa de pregătire a resurselor metodologice am elaborat un curriculum disciplinar la decizia școlii la cursul opțional *Educația axiologică*, care respectă rigorile *Metodologiei privind dezvoltarea curriculumului la decizia școlii* [5], avizat de Inspectoratul Școlar Județean Argeș pentru anul școlar 2021-2022. Scopul cursului opțional vizează formarea referențialului axiologic al micilor școlari prin educația axiologică. S-a pornit de la premisa că multe dintre problemele cu care se confruntă astăzi învățământul sunt consecința lipsei unei strategii instituționalizate de formare a valorilor ca parte a curriculumului oficial, rațiuni din care disciplina opțională *Educația axiologică* a fost concepută ca o alternativă, implementată în învățământul primar prin parcurgerea unei programe adaptate la specificul comunității, al școlii și al clasei prin realizarea unor obiective, conținuturi și strategii specifice, care au implicat reconsiderarea stilului de predare a valorilor în învățământul primar. Programa pentru opționalul *Educație axiologică* reprezintă o ofertă curriculară proiectată pentru 1 oră/săptămână, pe durata unui an școlar. Valorile sunt transmise prin mecanismele socializării, dobândind, astfel, un caracter normativ, și intră în structura convingerilor, acționând ca repere de orientare valorică. Predarea cursului opțional *Educație axiologică* a condus la formarea unor competențe generale (exprimarea comportamentului axiologic, respectarea normelor de conduită în contextul valorilor, manifestarea interesului pentru cooperare în rezolvarea unor situații de comportament) și a unor competențe specifice (identificarea unor valori din textele-suport, examinarea consecințelor unor comportamente asupra mediului, punerea în practică a unor comportamente prin comparații cu situații similare din povești cunoscute sau contexte familiare).

Conținuturile cursului opțional vizează teme ce arată achizițiile de bază prin care s-a urmărit formarea referențialului axiologic. Proiectele activităților au permis abordarea textelor pentru formarea competențelor specifice în trei etape: *receptarea valorii, răspunsul afectiv și valorizarea*. Integrarea valorilor are un caracter potențial, cu efecte observabile în timp. Opționalul urmărește introducerea în sfera valorilor, generând reflecții axiologice și pregătind terenul pentru achizițiile ulterioare în ciclul gimnazial. În alegerea textelor-suport am ținut cont de lista de valori morale alcătuită de Gheorghe Ceaușu, dependentă de capacitatea de înțelegere a elevilor mici [5].

Strategiile educaționale angajate în educația axiologică a elevilor în cadrul activităților educaționale au urmărit formarea unor capacități de identificare a unor valori din textele-suport, solicitând disponibilitate continuă prin valorificarea unor povestiri, lecturi după imagini, memorizări, convorbiri, dramatizări,

folosindu-se explicația, jocul didactic, improvizarea și exercițiile prin simulări, exerciții cu soft interactiv, audierea unor cântece, exerciții de apreciere a propriei persoane în raport cu valoarea introdusă, viziunea de filme/fragmente din filme inspirate din povești, audierea de povești; examinarea, prin convorbiri, a consecințelor unor comportamente asupra mediului înconjurător, folosind studiul de caz, jocul de rol, prin realizarea de desene, colaje, postere, diagrama cauză-efect, problematizarea, punerea în practică a unor deprinderi de comportament prin comparații cu alte situații similare din povești cunoscute sau contexte familiare. Orientate spre formarea referențialului axiologic, metodele valorificate s-au realizat prin intermediul exercițiilor de utilizare a judecăților de valoare, repovestiri (pe baza unor tablouri, ilustrații; a unui plan verbal corespunzător fragmentelor logice ale povestirii; repovestirea liberă; repovestirea pe baza unui text), prin povestiri create de copii (pe baza unui plan dat; cu început dat; după modelul dat; după o temă), prin convorbiri, proverbe, zicători (prin rezumarea concluziilor), dramatizări, exerciții de analiză a unui text-suport prin tehnica cubului, a bulgărelui de zăpadă, a pălăriilor gânditoare, a diagramei Venn, a exploziei stelare, prin jocuri tematice *Așa da, așa nu*, exerciții de manifestare a acordului/dezacordului față de valori pozitive/negative, implicarea în jocuri care presupun manifestarea disponibilității pentru cooperare și acțiune, exerciții de gestionare a resurselor de care dispun copiii (materiale, de timp) în efectuarea unor sarcini de lucru date, exerciții care implică învățarea reciprocă, activități în aer liber (întreceri, jocuri care necesită rezolvarea sarcinilor în grup, prin colaborare), vizite, activități de voluntariat, în parteneriat cu părinții.

În cadrul acestei etape de elaborare a resurselor metodologice pentru educația axiologică a elevilor, în scopul sprijinirii profesorilor în demersul educațional, a fost conceptualizat și proiectat pentru publicare *Ghidul metodologic privind educația axiologică pentru profesorii din învățământul primar*, prin intermediul căruia au fost abordate teme precum responsabilitatea profesorului în formarea referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar, formarea competență a personalității elevului (dimensiunea moral-afectivă, dimensiunea prosocială, dimensiunea normativă), metode participative de predare a lecțiilor de educație civică și exemple de activități de predare-învățare-evaluare, tehnici de formare a referențialului axiologic în predarea online. Ghidul metodologic include anexe: proiecte de lecții-model, fișe de lucru, fișe de activitate independentă, modele de planificare calendaristică orientativă a disciplinei *Educație axiologică*, model al unui proiect de unitate de învățare-predare, jocuri didactice, aplicații și tipuri de activități care pot fi folosite în cadrul lecțiilor de învățare-predare a educației axiologice.

Etapa a III-a, *de valorificare a experiențelor manageriale din învățământul primar*

Se referă la experiența noastră managerială în calitate de evaluator al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, de inspector școlar pentru învățământul primar în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Argeș, de director al Școlii Primare Particulare *Echilibria Montessori Education*, de învățător în școala primară (predarea cursului opțional *Educație axiologică*) și de profesor-mentor pentru inserția profesională a profesorilor stagiaari. În cadrul programului de formare am pus în valoare experiența managerială ca evaluator, înscris în registrul propriu al experților în evaluare și acreditare, în cadrul Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar, instituție publică de interes național, aflată în coordonarea Ministerului Educației, care asigură evaluarea calității educației la nivelul întregului sistem național de învățământ [23]. Activitatea desfășurată ca inspector școlar pentru învățământul primar în cadrul Inspectoratului Școlar Județean Argeș în perioada 2018-2020 a avut următoarele priorități: valorizarea metodelor interactive de predare-învățare-evaluare diferențiate, conform nevoilor educative ale elevilor de învățare a valorilor, formarea referențialului axiologic al elevilor, dezvoltarea gândirii critice, premisă a alfabetizării științifice și a diminuării riscului de analfabetism funcțional, organizarea unor activități de monitorizare și consiliere privind aplicarea programelor școlare pentru învățământul primar, vizând în mod special formarea conduitei axiologice la școlarii mici, prevenirea și diminuarea crizei de adaptare a elevilor la trecerea de la învățământul preșcolar la învățământul primar, prevenirea și reducerea abandonului școlar prin realizarea unor lectorate cu părinții, care să pună în evidență formarea axiologică a acestora și importanța școlarizării, elaborarea și implementarea de programe/proiecte/activități de formare a referențialului axiologic al școlarii mici cu accentul pe dezvoltarea valorilor fundamentale, promovarea dimensiunii europene a educației în contextul noului Regulament privind programul *Erasmus 2021-2027*, prin promovarea proiectelor internaționale cu accentul pe latura axiologică a acestora. Pornind de la aceste priorități ale educației, pentru perioada anilor școlari 2018-2019 și 2019-2020, Inspectoratul Școlar Județean Argeș, prin inspectorul de învățământ primar, și-a propus îmbunătățirea calității educației și a formării profesionale la nivelul unităților de învățământ prin măsuri de optimizare a strategiilor manageriale.

În calitate de director al unei unități de învățământ private cu sistem alternativ de învățare, am coordonat formarea referențialului axiologic al micilor școlari prin implicarea acestora în activități de lectură a

unor texte literare ce puneau accentul pe „formarea orientărilor valorice prin vizionarea unor piese de teatru, prin organizarea de excursii, tabere școlare, ateliere de lucru care au pus accentul pe valori” [17]. În funcția de profesor-mentor pentru inserția profesională a profesorilor stagiaari, în cadrul programului de formare am contribuit, prin comunicare cu profesorii stagiaari, inclusiv online, la realizarea scopurilor educației axiologice printr-o atitudine deschisă, stimulativă și pozitivă față de activitatea pedagogică, facilitând conștientizarea de către cadrul didactic stagiar a importanței stagiului profesional pentru avansarea în cariera profesională.

Etapa a IV-a, *de formare a referențialului axiologic în învățământul primar*

A vizat dezvoltarea în cadrul ariei curriculare *Consiliere și orientare*, așa cum este prevăzut în Planurile-cadru de învățământ pentru învățământul primar și în *Metodologia privind aplicarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul primar*, aprobate prin Ord. nr. 3371/12.03.2013 al Ministerului Educației Naționale din România, în perioada micii școlarități se pun bazele dezvoltării personale, prin intermediul disciplinei școlare obligatorii (trunchiul comun) *Dezvoltare personală*. Acestei discipline i-au fost alocate ore săptămânale precum urmează: la clasa pregătitoare – 2 ore, clasa I – 1 oră, clasa a II-a – 1 oră [16]. Disciplina *Dezvoltare personală* este dedicată activităților de învățare care au ca scop: dezvoltarea capacității elevilor de a se autocunoaște și de a-și exprima într-o manieră pozitivă interesele, trăirile personale, abilitățile de relaționare și comunicare, reflecțiile cu privire la învățare. În cadrul disciplinei se formează abilități și se dezvoltă atitudini având ca finalitate dobândirea încrederii în sine, a stării de bine a copiilor, pregătirea acestora pentru viață și viitor [18].

În R. Moldova, disciplina *Dezvoltare personală* prezintă o abordare curriculară concentrică, deoarece constructul acestei materii se constituie din cele cinci module, care au la bază concepte enunțate, la care se revine cu nivel de complexitate diferit, în corespundere cu particularitățile de vârstă ale elevului și cu accentul pe experiența sa socială. Disciplina a fost inclusă într-o nouă arie curriculară, *Consiliere școlară și dezvoltare personală*, care lipsea în Planul-cadru pentru învățământul general din Republica Moldova până în anul 2018 [21]. Prin ariile curriculare pedagogii își asumă responsabilitatea pentru dezvoltarea socială a elevilor, existând posibilitatea abordării integrate a unora dintre activitățile propuse [18].

Disciplina *Educație civică* are ca finalitate integrarea elevilor în comunitate, realizată prin alfabetizarea moral-civică a copiilor, dezvoltarea unor atitudini pozitive față de propria persoană și față de ceilalți,

valorificarea experienței specifice vârstei, prin accentuarea dimensiunilor afectiv-atitudinale asociate celei cognitive, inițierea elevilor în practicarea unui comportament moral-civic într-o societate democratică – un comportament activ, liber, responsabil, tolerant, deschis, comunicativ, reflexiv, autoevaluativ [19]. Prin orele de dezvoltare personală și educație civică cadrele didactice din învățământul primar le cultivă elevilor în primul rând valorile general-umane. Un set recomandabil de valori va spori la elevi respectul de sine, asigurându-le o viață bazată pe principiile lumii contemporane.

În concluzie: Educația axiologică a elevilor în învățământul primar asigură formarea competenței de dezvoltare personală, socială și a competenței de a învăța să înveți. Referențialul axiologic al elevilor include valorile prioritare vizate în idealul educațional: respectul și prietenia, bunătatea și reflecția personală, autoformarea permanentă și gestionarea resurselor, comunicarea asertivă și constructivă, reziliența și angajarea proactivă, managementul învățării și afirmării profesionale, relaționarea pozitivă și bunăstarea psihofizică, empatia și gestionarea conflictelor, onestitatea și responsabilitatea, creativitatea și spiritul inovator, perseverența și excelența, autonomia și integritatea personală. În cadrul *Programului de formare a referențialului axiologic al elevilor din învățământul primar*, elevii mici au învățat semnificația valorilor și a normelor morale, au conștientizat necesitatea achiziției valorilor general-umane, au analizat fapte și întâmplări din viața reală, demonstrând conștiință și deprinderi de abordare morală a vieții. Ghidarea profesorilor a generat situații la clasă în care aceștia au probat măiestrie pedagogică, responsabilitate, creativitate, empatie și motivație înaltă în actul pedagogic. Iar prin implementarea experiențelor manageriale în învățământul primar, au fost valorificate resursele metodologice, concepute pentru educația axiologică cu scopul formării referențialului axiologic al elevilor.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. Antoci D. Educația prin valori și pentru valori. Suport de curs. Chișinău: S.n. Tipografia *Pulsul Pieței*, 2018. 260 p.
2. Antoci D. Teoria și metodologia formării orientării valorice a adolescenților și tinerilor. Chișinău: Print-Caro, 2020. 220 p.
3. Borozan M., Bețivu A. Filosofia educației. Note de curs. Bălți: Tipografia din Bălți, 2021. 158 p.
4. Ceaușu Gh. Pe drumul gândirii axiologice. București: Paideia, 2013. 154 p.
5. Codul educației al Republicii Moldova, nr. 152 din 17.07.14.
6. Cojocaru-Borozan M. Teoria culturii emoționale.

- Studiu monografic asupra cadrelor didactice. Chișinău: Tipografia UPS *Ion Creangă*, 2010. 239 p.
7. Council recommendation of 22 May 2018 on key competences for lifelong learning (2018/C 189/01). În: Official Journal of the European Union, C 189/1, 2018. Pe: <https://bit.ly/3IJx0t6> (Accesat la 11.01.2023)
 8. Cristea S. Educația prin valori și pentru valori. În: *Didactica Pro...*, nr. 1 (35), 2006, pp. 54-56.
 9. Cucuș C. Pedagogie. Iași: Polirom, 2014. 231 p.
 10. Cuznețov L. Educație prin optim axiologic. Chișinău: Primex-Com SRL, 2010. 159 p. Pe: <https://bit.ly/3ld5CSI>
 11. Dandara O. Disciplina *Dezvoltare personală*, un răspuns la realitățile sociale și o provocare pentru cadrele didactice. În: *Didactica Pro...*, nr. 4-5 (116) 2019, pp. 9-12.
 12. Definition and Selection of Competences. Strategy Paper. OECD, 2002.
 13. Hadîrcă M. Reflecții privind dezvoltarea axiologică a curriculumului școlar. În: *Univers pedagogic*, nr. 4 (60) 2018, pp. 13-18.
 14. Hadîrcă M. Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare. În: *Perspectiva axiologică asupra educației în schimbare*. Chișinău: Print Caro, 2011. 180 p.
 15. Legea Educației Naționale nr. 1 din 05 ianuarie 2011, art. 2 alin. (1).
 16. Metodologia privind constituirea corpului profesorilor-mentori pentru coordonarea efectuării stagiului practic în vederea ocupării unei funcții didactice, aprobată prin O.M.E.C.T.S nr. 5485/20.10.2011.
 17. Ordinul Ministrului Educației nr. 3/238 din 5 februarie 2021.
 18. Planurile-cadru de învățământ pentru învățământul primar și Metodologia privind aplicarea planurilor-cadru de învățământ pentru învățământul primar, aprobate prin O.M.E.N. nr. 3371/12.03.2013.
 19. Programa școlară pentru disciplina *Dezvoltare personală*, clasa pregătitoare, clasa I și clasa a II-a, aprobată prin O.M.E.C.T.S. nr. 3418/19.03.2013.
 20. Programa școlară pentru disciplina *Educație civică*, clasele III-IV, aprobată prin O.M.E.N nr. 5003/02.12.2014.
 21. Voicu B. Valorile și sociologia valorilor. Iași, 2008. 40 p. Pe: <http://www.iccv.ro/valori/texte/valori-cvb,%20v4.pdf> (Accesat la 20.05.2018).
 22. <https://bit.ly/3kfzHJt>
 23. <https://edu.ro/invatamant-primar> (Accesat la 12.01.2022)
 24. https://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm_act_text?id=67506 (Accesat la 12.01.2023)